

Секція: Бухгалтерський, управлінський облік і аудит

Костишин Н.С.

К.е.н., доцент кафедри обліку і аудиту

Чортківського навчально-наукового

інституту підприємництва і бізнесу ТНЕУ

м. Чортків, Україна

НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВ

Сучасний етап розвитку України характеризується реформуванням усієї системи обліку, зокрема і бухгалтерського обліку в бюджетних установах. Зважаючи на це, украй необхідним питанням сьогодення стає удосконалення обліку, аналізу та контролю основних засобів бюджетних установ як найбільш важливої складової активів. Адже їх використання у господарюванні відіграє важливу роль для високоякісного та своєчасного надання послуг, здійснення виробничої діяльності бюджетними установами.

Усі необоротні активи бюджетних установ можна згрупувати за відповідними галузями. Зокрема, можна розглядати необоротні активи галузей освіти, науки, культури, охорони здоров'я тощо. У підтвердження класифікації за цією ознакою є й відображення вартості у тому числі й основних засобів відповідно до видів діяльності (табл. 1).

Таблиця 1

**Вартість основних засобів України за видами економічної діяльності
у 2008-2012 роках***

(млн. грн.)

Вид діяльності	Роки				
	2008	2009	2010	2011	2012
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>
Промисловість	525222	660369	760194	970942	1101199
Будівництво	29278	40074	52084	66486	63113
Сільське господарство, лісове господарство	75511	78978	95880	103187	113388
Рибальство,	1209	1216	1267	1397	1055

Торгівля	44018	74924	88771	98956	106254
Діяльність готелів та ресторанів	15217	19625	23450	28008	31023
Діяльність транспорту та зв'язку	306919	453835	1208195	1366919	3816055
Фінансова діяльність	23688	34833	48670	51521	54676
Операції з нерухомим майном	363918	465591	607876	745943	798044
Державне управління	363918	465591	607876	745943	798044
Освіта	37193	43572	41261	46954	50971
Охорона здоров'я	41970	47248	61453	69210	62377
Надання комунальних та послуг; у сфері культури та спорту	24323	28550	34467	208097	270216
Усього	1568890	2047364	3149627	3903714	6648861

*Джерело: http://ukrstat.org/uk/operativ/operativ2011/ibd/vozed/vozed_u.htm

Отже, найбільша питома вага вартості основних засобів, а в тому числі й необоротних активів припадає на промисловість та діяльність транспорту і зв'язку. Що стосується бюджетних організацій то їх сукупна частка становить 6,85%. У свою чергу, частка необоротних активів бюджетних установ таких як освіта та наука становить 1,09 %, що на 2,97% менше ніж частка таких активів закладів культури та спорту й закладів, що надають комунальні послуги однак на 0,15% більше ніж активи охорони здоров'я (рис. 1).

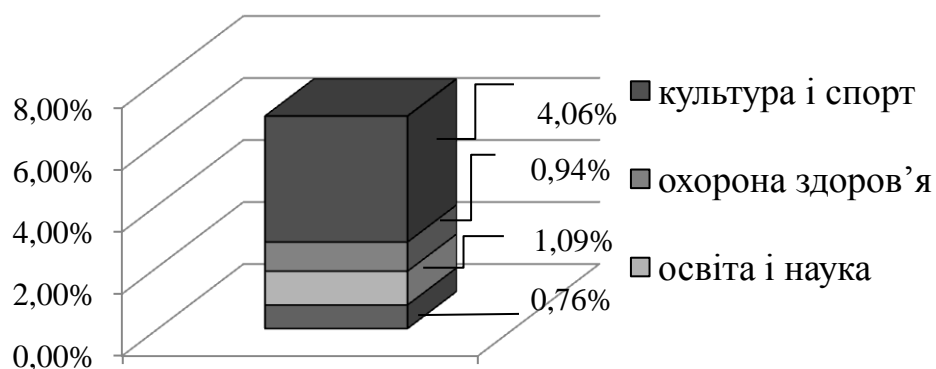

Рис. 1. Частка вартості необоротних активів бюджетних установ

Таким чином, облік необоротних активів у бюджетних установах є важливим джерелом економічної інформації, що дає можливість забезпечити контроль за збереженням, рухом, ефективним використанням та їх списанням. Однак, для належної організації облікової політики необхідно мати відповідну нормативно-правову базу.

В Україні, відповідно до п. 1 ст. 48 Бюджетного Кодексу, для всіх бюджетних установ застосовується казначейська форма обслуговування Державного бюджету [1]. Проте, правові принципи регулювання, ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності в Україні для всіх підприємств, установ та організацій незалежно від форм власності, визначає основний документ – Закон України „Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” [2].

Зазначені документи регулюються загальні правила ведення облікової та правової господарської діяльності бюджетних установ, не конкретизуючи їх за об'єктами обліку. Стосовно правових норм ведення обліку та господарських операцій з основними засобами та іншими необоротними активами, то основні правила визначено Інструкцією з бухгалтерського обліку необоротних активів бюджетних установ, яка затверджена Наказом ДКУ від 17.07.2000р. № 64 із змінами та доповненнями від 02.09.2010р.[3].

Для удосконалення бухгалтерського обліку необоротних активів в бюджетних установах здійснюється реформування обліку з врахуванням змін у нормативно-правових актах України. Відповідно своїм наказом від 12.10.2010 року № 1202 Міністерством фінансів України внесено зміни до деяких діючих національних П(С)БО та затверджено відповідні стандарти для бюджетного сектору. Для регулювання обліку основних засобів затверджено національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 121 „Основні засоби” [4]. Це наказ набирає чинності з 1 січня 2015 року.

Відповідно до чинних нормативних документів сьогодні одиницею обліку основних засобів є об'єкт цих засобів, хоча ще до 2005 року ним був інвентарний об'єкт. Такі зміни внесемо з метою приведення методології обліку бюджетних установ у відповідність до міжнародних стандартів. Це спричинило зміни й у редакції визначенні основних засобів – це матеріальні активи, які використовуються установою багаторазово і безперервно у процесі виконання основних функцій, надання послуг, очікуваний термін корисного використання

(експлуатації) яких без податку на додану вартість й інших платежів, перевищує 1000 грн. за одиницю (комплект) [3].

Згідно із стандартом 121 „Основні засоби”, основні засоби – це матеріальні активи, які утримуються для використання їх у виробництві/діяльності або при постачанні товарів, виконанні робіт і наданні послуг для досягнення поставленої мети та/або задоволення потреб суб’єкта бухгалтерського обліку в державному секторі або здавання в оренду іншим особам і використовуються, за очікуванням, більше одного року [4].

Вартісний критерій для віднесення матеріальних активів до основних засобів встановлено на рівні 1000 грн. (без ПДВ). Тобто суб’єкти бухгалтерського обліку в державному секторі, які не перевищують цю межу зараховуються до необоротних матеріальних активів при чому строк корисного використання їх повинен перевищувати один рік.

На нашу думку, враховуючи періодичне зростання цін на необоротні активи, доцільно запровадити постійну практику перегляду їх рівня вартості.

Для удосконалення обліку основних засобів бюджетних установ введено поняття „строк корисного використання (експлуатації)”, яке є тотожним із таким же поняттям поданим у П(С)БО 7 „Основні засоби”. При цьому зазначено наступне застереження: „якщо один об’єкт основних засобів складається з частин, що мають різний термін корисного використання (експлуатації), то кожна з цих частин може визнаватися в бухгалтерському обліку окремим об’єктом основних засобів” [3].

Такий підхід до визначення об’єкта не є обов’язковим, але зручний при обліку основних засобів, що складаються з вузлів із різним терміном використання.

За стандартом 121 „Основні засоби” складові первісної вартості основних засобів відповідають складовим первісної вартості, передбачених Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 7 „Основні засоби”. Тобто, формування первісної вартості основних засобів в бюджетних установах та комерційних структурах буде здійснюватись за однаковими підходами [5, с. 56].

Це введення дозволить формувати первісну вартість основних засобів за однаковими підходами для всіх суб'єктів господарювання національної економіки, відповідно інформація про основні засоби буде об'єктивною та реальною у всіх сферах економіки.

Таким чином, удосконалення обліку необоротних активів в бюджетній сфері дозволить не тільки підвищити об'єктивність й достовірність результатів аналізу та ефективність управлінських рішень, а буде сприяти підвищенню престижності праці, залученню працівників до продуктивної роботи та зростанню відповідального ставлення керівництва організацій до вирішення проблем управління персоналом та іншими видами ресурсів.

Література:

1. Бюджетний кодекс [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show>.
2. Закону України „Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” : [Електронний ресурс]. – Режим доступу: – <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/996-14>
3. Інструкцією з бухгалтерського обліку необоротних активів бюджетних установ, яка затверджена Наказом ДКУ від 17.07.2000р. № 64 із змінами та доповненнями від 02.09.2010р.
4. Наказ мінфіну „Про затвердження положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 121 „Основні засоби”, зі змінами та доповненнями від 17.12.2012 р.
5. Телегунь Н.І. Науково-практичні аспекти обліку основних засобів в бюджетних установах // Вісник Сумського національного аграрного університету. – 2011. – №2. – С. 56-61.